Musikk i sentrum

Ann Cecilie Hjelm i intervju med Merkesteinane, 10.april 2008

TEKST OG FOTO:
ANN CECILIE HJELM

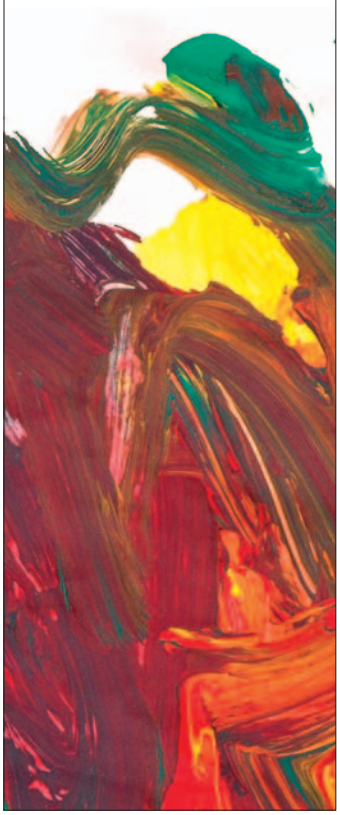

Merkesteinane gjestet SORs konferanse «Selvbestemmelse» 10.–11.april, og jeg fikk treffe deler av ensemblet like etter frokost torsdag morgen, for en prat om løst og fast. Jeg møtte Arild Halse, Knut Sigve Sollid, Tor Heine Rosdahl, Øyvind Lied og Jostein Bjørndal.

Hva er en merkestein?

«En merkestein er en som viser vei, for eksempel i samfunnet», forklarer Arild Halse. Den er grenseløs. Akkurat som oss. Vi spiller overalt, på alle arenaer. Musikken er verktøyet vårt. Målet er å nå ut, og å si at alle er i stand . Selv om, og på grunn av at man er annerledes. Vi vil formidle at vi får ting til, og nå har vi spilt sammen så lenge at vi kan si at vi har greid det!

Tor Heine Rosdahl skyter inn: «Men når vi reiser rundt hele tiden og spiller, blir det da et mål eller et verktøy det vi gjør?» Alle må tenke litt, men konkluderer med at det kanskje blir litt begge deler. Etter mange reiser og omtrent 40 oppdrag i året, skjer det nemlig noe. Man vokser. Man blir vant med ting. For eksempel det å få en hotellnøkkel i hånden, for så å klare seg selv resten av kvelden. Arild Halse forteller: «Vi har forandret oss. Vi er mer

«Merkesteinane» i aksjon.

Fra venstre: Knut Sigve Sollied, Tor Heine Rosdahl og Arild Halse

selvstendige, og klarer oss bedre alene på tur. For 15 år siden var det mange ferdigheter som ikke var der. Vi var mer hindret enn det vi er i dag. I dag er det greit å få et hotellkort i handa og si snakkes i morgen!»

Merkesteinane har nemlig spilt sammen i over 15 år. En bragd i seg selv. Musikkgruppa så dagens lys i 1992, og består i dag av 10 musikanter. På sin merittliste har bandet en lang rekke konserter, flere utenlandsturer og turneer, samt cd-utgivelse. Merkesteinane spiller også hovedrollene i den etter hvert så kjente dokumentaren *It`s hard to be a rocken roller,* Gunnhild Astings film fra 2006, som også ble vist og presentert på SORs konferanse. Det er med andre ord ingenting som tyder på at dette ensemblet ikke har nok å gjøre. Det slår meg at Merkesteinane er en svært samfunnsengasjert gjeng, noe som viser seg å være helt riktig.

Jeg leste et sted at dere ikke liker ordet «funksjonshemmet» noe særlig, og at dere foretrekker «annerledes»-ordet. Fortell om det

«Språket har makt», sier Jostein Bjørndal. Merkesteinane jobber aktivt med å formidle at ingen er hemmet, men at alle kan være hindret. Derfor er funksjons*hindret* et ord vi har valgt å benytte oss av. Merkesteinane er opptatt av begrepene. I deres gruppe snakkes det om utviklings*hindret*, ikke hemmet. Alle kan være hindret. Det handler om hva slags opplæring man får. Uten opplæring blir man ikke god, uansett. «– Og det gjelder for alle», fortsetter Jostein. Arild Halse er opptatt av læringsbegrepet, og arenaer for læring. Den største læringsarenaen er livet i seg selv. Vi lærer 24 timer i døgnet, og dette reguleres ikke. Det er sånn det er. Man lærer av livet, hele tiden. Merkesteinanes klasserom er overalt.

Det er mange anmeldelser av filmen deres. Hvis dere skal bruke egne ord, hva vil dere si den handler om?

Knut Sigve: «Rock`n roll!»

Arild: «Filmen handler om oss i bandet, som personer. Filmen viser oss sånn som vi er.»

Tor Heine: «Filmen handler om musikk, om reisen vi gjorde til Kenya, om vennskap og hva som skjer med oss når vi blir rockestjerner.»

Konklusjonene blir at filmen handler om menneskene i Merkesteinane, fremstilt på en sånn måte at alle kan kjenne seg igjen. Både i oppturer og nedturer. Øyvind Lied forteller om en filmanmelder som på forhånd hadde tenkt at filmen handlet om psykisk utviklingshemming, og hvordan *noen med en utviklingshemming var*. Da hun hadde sett filmen, konkluderte hun med at filmen handlet om mye mer enn det; at hovedtemaene var mellommenneskelige forhold og forståelse. Det syns jeg var fint, forteller Øyvind. Uavhengig av andre ting, kommer dette først, ikke eventuelle diagnoser eller hindringer.

Hva er forandret etter filmen deres?

«Mange har vist interesse for hva vi driver med, mange vil snakke med oss. Vi blir godtatt for de vi er», forteller Arild Halse. Og samtidig, som for å understreke hva Arild allerede har sagt, blir

samtalen avbrutt av en mann som kommer bort og sier at han er nødt til å hilse på forsamlingen. Han har selv en gutt som er annerledes, og vil bare si at han syns Merkesteinane gjør en flott jobb. Han forteller at han vil gi sønnen DVDen i gave når han blir litt eldre. Snakk om kjendiser!

Om å være uenige

Tor Heine Rosdahl vil gjerne fortelle om *brevet*. Merkesteinane mottok i februar 2008 et brev fra Landsforbundet Dissimilis, som er offentliggjort på Merkesteinanes hjemmeside. Brevet handler om hvordan man kan organisere ting, og hvordan man samarbeider om og utøver musikk. Merkesteinane og Dissimilis har ikke helt den samme oppfatningen av disse tingene. I brevet står følgende om Dissimilis holdninger til musikkutøvelse:

> Holdningene bør være at det er de psykisk utviklingshemmede og andre med bistandsbehov som skal være i fokus, og betjene instrumentene. Hovedmålsetningen med bruk av bistandsytere med instrumenter skal være å ivareta en ekte og ærlig profil til våre musikere.

I følge Dissimilis tilfredsstiller ikke Merkesteinane vedtektene for medlemskap. Ikke slik de har organisert seg. – Og det er Øyvind Lied og Jostein Bjørndals deltagelse i gruppa det er snakk om. I følge Dissimilis burde ikke Jostein og Øyvind vært fult så synlige som de er. Dette har ført til at Merkesteinane i mars 2008 meldte seg ut av Landsforbundet Dissimilis.

«Det er greit å være uenige, og jeg er altså ikke enig med det de sier», sier Tor Heine. Arild Halse og Knut Sigve Sollied understreker dette. «Men det kan være litt vanskelig å være uenig med noen», sier Knut Sigve. Brevet vekker mange følelser. Josteins kommentar til brevet er at det nok ikke har kommet tydelig frem *hva* Merkesteinane driver med. Han spør gruppen om ikke uenighet handler om selvbestemmelse, og at selvbestemmelse også kan handler om å gå sin egen vei? Det kan alle være enige i at det gjør. Merkesteinanes budskap er at det må være plass til alle, og dette handler om den grenseløsheten som de er opptatt av å formidle. Da kan man ikke sette rammer for hvem som kan være medlem eller ikke, avslutter Jostein Bjørndal. Merkesteinane samarbeider nemlig på kryss av både lande- og funksjonsgrenser. Dette er filmen deres et godt bevis på. Et samarbeid med både Høgskolen i Volda og Playbackprosjektet i Nairobi, Kenya, skulle vel også bekrefte dette.

Med dette takker jeg for praten, og ønsker alle Merkesteinane god konferanse, og et godt opphold i Bergen.

Les mer om Merkesteinana på
http://www.pedit.no/org/merkesteinane/